

Beknopt verslag van (het tweede deel van) de gezamenlijke commissie Wonen & Ruimte, Samenleving en Bestuur, Middelen & Economie van de gemeenteraad Emmen op woensdag 15 juni 2016 vanaf 19.30 uur (vervolg van 1 juni 2016)

Aanwezig:

Voorzitter	:	de heer H.A. Bos
Commissiegriffier	:	mevrouw C.M. de Widt
Collegeleden	:	de heer B.R. Arends, de heer J. Bos, de heer B.D. Wilms, de heer J. Otter en de heer R. van der Weide
Verslaglegging	:	de heer D.P. Drolenga (Notuleerservice Mooi Werk)
De commissieleden	:	de heer B. Hoeksema (Senioren Belang Noord), de heer H. Kruise (Senioren Belang Noord), de heer J.C. Scheltens (VVD), de heer H. Naber (VVD), de heer G.H.H. Linnemann (Wakker Emmen), de heer R. Woltman (Wakker Emmen), de heer N. Schiphouwer (Wakker Emmen), de heer G.J. Bijlsma (Wakker Emmen), de heer P.M. Schrik (Wakker Emmen), de heer L.H. Herbers (Wakker Emmen), de heer S. Slijepčević (Wakker Emmen), de heer L.H. Lambers (Wakker Emmen), de heer D.M. Poelman (Wakker Emmen), de heer D.E. de Vries (Wakker Emmen), de heer H. Velzing (Wakker Emmen), de heer R. Wanders (PvdA), de heer G.J. Horstman (PvdA), mevrouw T. Hummel (PvdA), de heer S. Özkan (PvdA), de heer J.B.M. Wittendorp (CDA), de heer T.H. Gerth (CDA), de heer A.H. Gijlers (CDA), de heer D.H. van Dijken (CDA), de heer W. van Heusden (ChristenUnie), de heer H. Huttinga (ChristenUnie), mevrouw T.C. Hoogeveen (D66), de heer K.P. Eggen (D66), mevrouw T.A. Knaap (D66), de heer H. Leutscher (LEF!), mevrouw J.G. Ensink (LEF!), de heer P.J. van der Vaart (GroenLinks) en mevrouw R. de Weerd-van der Meij (DOP)

1. Opening en vaststelling agenda

Voorzitter H.A. Bos heropent de vergadering om 19.30 uur en heet de aanwezigen welkom. De commissie stemt in met verlenging van de spreektijd naar 6 resp. 3 minuten per fractie.

2. Actuele mededelingen college/presidium

Er zijn geen mededelingen.

3. Presentatie: niet van toepassing

4. Spreekrecht: niet van toepassing

5. Vaststelling Structuurvisie Windenergie Emmen

Inleiding

Wethouder Van der Weide memoreert dat het provinciebesluit van 19 augustus 2014 om 95,5 MW windenergie in de gemeente Emmen te plaatsen geen keuze meer is tussen wel of geen windmolens. Wel heeft de raad in meerderheid besloten om de regie te houden. In bijna twee jaar tijd zijn als belangrijke documenten gepasseerd als basis voor de Structuurvisie Windenergie Emmen: de m.e.r., het gebiedsproces deel 1 en 2 onder leiding van Windkracht 3, de

Ontwerp-Structuurvisie eerste stap, het tuinbouwonderzoek, de deskundigentoets en het onderzoek naar recreatie en toerisme.

Eerste termijn

Wakker Emmen geeft aan dat op de vele bewonersavonden veelal dezelfde geluiden waren te horen: men wil geen windmolens. Als ze toch komen, laat de regie bij de gemeenten, houd vast aan de afspraken in het Regieplan (1.100 meter tot woongebieden, 500 meter tot solitaire woningen en maximale tiphoogte 149 meter) en beperk de hinder zoveel mogelijk. De m.e.r. is vrij compleet en overzichtelijk. De Gedragscode Windenergie is nog niet af en moet in overleg met bewoners nog concreter qua vergoedingen en compensaties, het liefst met externe ondersteuning. Eerst moesten er twee initiatiefvarianten zijn ingediend: dit is bij Raedthuys-Yard niet gebeurd. Indien ruimte voor variant 1 niet is aan te tonen, diende men dit te onderbouwen. Volgens Wakker Emmen was dit onvoldoende. Een gemiste kans dat bij het tuinbouwonderzoek de ondernemers en bewoners in dit gebied niet zijn meegenomen. Gelukkig geeft het rapport van Heli Holland aan wat al dan niet mogelijk is. De beantwoording van de zienswijzen had uitgebreider en minder ambtelijk gekund. Het afbreken en opruimen van de molens na 20 jaar moet glashelder omschreven worden: dit is niet uitgebreid genoeg omschreven. De gebiedskeuze van B&W lijkt naar aanleiding van de standpunten uit het Regieplan, de m.e.r. en de gebiedsprocessen gerechtvaardigd om zoveel mogelijk hinder te voorkomen. Wakker Emmen is nog steeds tegen de komst van windmolens, maar wil bovenal het beste voor de inwoners. De nieuwe 'binnenkomers', het Emmtec- en het gasontzwevelingsterrein Bargermeer, voldoen niet aan de raadsriteria van afstand en externe risico's. Bij toevoeging aan de Structuurvisie moet het hele proces opnieuw en kunnen er meer gebieden bij komen.

LEF! vraagt naar de mening van Wakker Emmen over de uitkomsten van de m.e.r.

Wakker Emmen ziet daarin uitvoerig de natuur- en milieuaspecten terug. Daardoor zijn in het begin twee gebieden afgevalen vanwege te weinig compensatiemogelijkheden. In één gebied met broedende vogels waren geen mitigerende maatregelen te vinden: dan komt het ADC-traject aan de orde en valt dat gebied automatisch af. Volgens de Commissie m.e.r. moeten er nog enkele passende cijfers aan toegevoegd worden.

LEF! ziet als hoofdconclusie van de m.e.r. dat alle varianten in relatie tot de zoekgebieden juist negatief zijn. Schijnbaar selecteert Wakker Emmen enkele elementen die de fractie goed uitkomen.

VVD vraagt wat Wakker Emmen vindt van het tijdstip van beantwoording van de zienswijzen die die fractie goed vond, vooral de informatie over nieuwe initiatieven die naar de raad toekomt. Zo werd de raad nog 11 juni uitgenodigd door initiatiefnemers voor een presentatie.

Wakker Emmen herhaalt zijn eerder betoog dat die beantwoording uitgebreider en minder ambtelijk had gekund. De ontvangst is inderdaad rijkelijk laat: dat had veel eerder moeten, nu komen alle stukken tegelijk. Als een initiatiefnemer een plan heeft, dient hij dat in bij de gemeente in plaats van het antwoord op de zienswijze af te wachten.

PvdA ziet dat dit lange proces in het najaar is ingezet met het Regieplan met randvoorwaarden en zoekgebieden, waarbij de inwoners al die tijd in onzekerheid verkeerden. B&W hebben de Pottendijk, Zwartembergerweg en de N34 aangewezen. De PvdA wil een belemmeringenvrij besluit nemen. Er is nog onduidelijkheid over het Verdrag van Meppen: hoe ziet de wethouder de ontwikkelkansen voor de Zwartembergerweg? Voor de belemmering Heli Holland lijkt er een passende oplossing; de fractie vraagt bevestiging van B&W. Milieufederatie Drenthe heeft zorgen over de inpassing in de ontwikkelfase: de gebieden zijn mogelijk te krap voor optimale inpassing, met name bij de N34. Hoe schatten B&W dit in, zeker daar Pottendijk problemen elders moet opvangen? Blijkens de deskundigentoets en meerdere insprekers maken de eisen van duur exploitatievergunning van 16 jaar en de tiphoogte van 149 meter een sluitende businesscase voor de exploitant onwaarschijnlijk. De lagere subsidies voor 2017 hebben een nadelig effect op de rendabiliteit van het windpark: hoe haal- en uitvoerbaar is de Structuurvisie dan nog? Neemt de provincie de regie over als zich geen initiatiefnemer meldt? Voor een gelijkwaardig speelveld

moeten de bewonersbelangen worden geborgd in de ontwikkelfase om tot redelijke compensatie en vergoedingen te komen. Wie beslist als het Bewonersplatform en de ontwikkelaars er niet uitkomen? De PvdA gaat uit van de verplichting tot afbraak van de molens in de vergunning met een voorziening tijdens de exploitatiefase. Bij het Bewonersplatform gaat men in artikel 1.1.8 uit van 6-8 omwonenden en in artikel 3.1.6 4-7 omwonenden: welk aantal is juist? Een initiatiefnemer mag in het platform 1-2 personen afvaardigen maar welke verhouding geldt bij meerdere initiatiefnemers? De gemeente stuurt aan op directe overeenkomsten tussen initiatiefnemers en directe omwonenden tot 1.100 meter en de Gedragscode is slechts richtinggevend voor de inhoud van de overeenkomsten: in hoeverre is dit af te dwingen?

D66 begrijpt dat als bewoners en initiatiefnemers aan de Zwartenbergweg en Pottendijk akkoord gaan met een hoogte van 200 meter, dat voor de PvdA ook bespreekbaar is?

PvdA kan daarmee leven als de inwoners en de initiatiefnemers er samen uit kunnen komen.

CDA is blij dat de besluitvorming nabij is, want er is grote behoefte aan duidelijkheid. Het B&W-voorstel met minimale afstanden en hinder, maximale hoogtes en tijdelijkheid zit goed in elkaar en is gebaseerd op de vier pijlers: het Regieplan, de m.e.r., het gebiedsproces Windkracht 3 en de ondernemersuitvraag met deskundigenonderzoek. De keuze blijft moeilijk, want altijd zullen er omwonenden hinder ondervinden. Toch wil het CDA die keuze maken uit overtuiging, op basis van argumenten en uit algemeen belang van de inwoners. Het rechts passeren van de gemeente waarmee Yard dreigde is ook geen optie: men moet zakendoen met de gemeente, niet met de provincie. In november 2015 is besloten tot de tussenstap van een niet-succesvolle ondernemersuitvraag die vooral beklag over de Emmer voorwaarden opleverde. Ook Windkracht 3 en de drie deskundigen vinden 3 MW, 149 meter maximale hoogte en 16 jaar exploitatie marginaal en dit is ook nog gebaseerd op de RWE-subsidie van 2016. Hoe is dat in 2018, het jaar van de vergunningverlening? Graag een aanvulling op het deskundigenrapport met extra aandacht voor de N34 waar geen afwijking van de 149-meternorm is toegestaan. Is de 21 MW in dit gebied nog wel realistisch en hoe zit het met de laagvliegroute, de aanpalende zone en het beschermde dorpsgezicht van Westenesch? Windenergie is een kans op versterking voor de tuinbouwsector, maar dan moet de sector ook meedoen: dan worden gehinderden medeontwikkelaars. Uit de zienswijzen blijkt een verdeeld tuinbouwgebied, terwijl meer dan 70% het tuindersinitiatief steunt. Het CDA wil duidelijkheid over voor- en tegenstanders en de kansen voor de tuinbouwsector. Het voorstel kijkt bij hinder alleen naar woningen tussen de 500 en 1.100 meter, maar ook de ligging ten opzichte van de windmolens is relevant qua slagschaduw, lawaai en open landschap. Daarom lijkt de Zwartenbergweg zeer geschikt omdat aan de Duitse zijde ook een windpark komt en het Verdrag van Meppen haalbaar lijkt. Graag de reactie van de wethouder op de uitgestoken hand van de omwonenden daar. Het CDA wil evenredige verdeling van lusten en lasten, maar die is volgens Windkracht 3 pas in de volgende fase aan de orde. Zijn er dan al randvoorwaarden en eisen als grondvergoeding te stellen? Het is goed om de opbrengsten van de parken terug te pompen in de gebieden via het windfonds: bijvoorbeeld subsidie voor isolatie of glasvezel aanslag. Welke mogelijkheden ziet de wethouder daarbij?

VVD vraagt of het CDA bereid is het N34-gebied om te zetten naar tuinbouw als namen en rugnummers van 70% voorstanders zeker zijn.

CDA zegt dat insluiting ook een rol speelt en de vraag is of windenergie echt bijdraagt aan versterking van de sector om de productiekosten te verlagen. Er zijn geluiden over geplaatste handtekeningen die later weer worden ingetrokken. Daarom wacht men eerst af tot B&W duidelijkheid geven.

VVD vindt dit antwoord heel anders dan de eerste termijn van het CDA. En het is de raad die het besluit neemt op 28 november, niet het college.

D66 ziet dat de opgave van 95,5 MW in de gemeente heeft gezorgd voor tweespalt, verkiezingsbeloften, randvoorwaarden, schofferen van omwonenden en raadsleden en het college

liet zich nauwelijks zien tijdens dit proces. Initiatiefnemers zonder grondposities werden in het verdomhoekje gezet en door het verkeerd ingestoken gebiedsproces durfden voorstanders van windenergie zich bijna niet te roeren. Het belangrijkste lijkt te worden vergeten: zonder windenergie, in combinatie met zonnepanelen, geothermie, biomassa en nieuwe technieken, zullen de gevolgen van de klimaatverandering steeds meer toenemen. Daarom wil D66 een Structuurvisie, maar niet de voorliggende: men betreurt het verloop van het gebiedsproces. De fractie heeft zich ingespannen om initiatiefnemers zonder grondpositie mee te laten doen en heeft ontwikkelaars die zonder onderbouwing toch een gebied in mochten, kritisch bevraagd. Natuurlijk moet er ook een acceptabel rendement zijn als de hinder gecompenseerd of fondsen gevoed moeten worden, maar dit had het college zorgvuldiger moeten aangeven. D66 wil een maatwerkstructuurvisie met een gedragscode die optimaal de fysieke ruimte gebruikt, die eigen initiatief beloont, die de nieuwste technieken slim verbindt, waar minder draagkrachtige inwoners van mee kunnen profiteren en waar vooral hun wensen zoveel mogelijk te realiseren zijn. Het Bewonersinitiatief Zwartembergerweg gaf aan dat als de molens er toch moeten komen, deze op dezelfde hoogte kunnen komen als aan Duitse zijde en verlenging van de exploitatietijd bespreekbaar is. Gezien de goede kans op een formeel gedogen bij het Verdrag van Meppen lijkt dit D66 een prima locatie: de bewoners staan ook open voor restopgave mits met strikte compensatievoorwaarden, te koppelen aan de afstand tot woningen en inpassing. Hun belangen worden het beste gediend als zij meeontwikkelen, delen in de winst en inspraak hebben. Maar de huidige eisen zorgen voor te laag of geen rendement. De gemeente moet meewerken aan het tuindersinitiatief in het Rundedal voor 6-8 molens, rekening houdend met de hoogtewensen van omwonenden. 70% van de tuinders ondersteunt dit en het aantal gehinderden ligt een stuk lager. Ook het Emmterrein verdient een kans via ontheffing van het maximum van 5 molens, omdat het een industrieterrein betreft, er relatief weinig horizonvervuiling is, het duurzame imago van de lokale industrie verbetert en vergroent, de baten in de regio blijven, de concentratie in andere gebieden verlicht en hier de minste overlast voor omwonenden is. Wel moeten hier dan minimaal 3 molens à 3 MW komen: met toevoeging van het tuindersinitiatief kan zoekgebied N34 vervallen, dat landschappelijk de slechtste optie is qua onderlinge afstand tussen de molens, horizonvervuiling en de rendabiliteit in relatie tot de laagvliegrouete en hoogspanningsmasten. Bij Pottendijk moet ook maatwerk worden geleverd omdat de maximale tiphoogte daar bespreekbaar kan worden na beperking van de verlichting met de laatste technieken. Meer megawatts in andere gebieden kan op Pottendijk tot 15 molens of minder (wellicht 10) leiden.

CDA wil weten hoe D66 het invlechten van het Emmterrein qua proces en onderzoeken ziet.

D66 beaamt dat het raadsbesluit op 28 juni valt en dit terrein geen zoekgebied is. Toch denkt de fractie aan een opening door het mee te laten wegen via een motie of amendement.

CDA vraagt naar de onderbouwing, want de m.e.r. is niet op dit terrein uitgevoerd.

D66 weet dat het een hoopvol gesprek was met de provincie over haar voorwaarde van 5 molens in één gebied: daarom is deze locatie een onderzoek waard, al moet zij dezelfde procedure doorlopen.

Wakker Emmen denkt dat de stelling van minste overlast nog onderzocht moet worden. Wel wijkt het terrein af van de voorwaarden qua afstand, 5 molens bij elkaar en externe veiligheid en scheidt het loslaten daarvan dan geen precedent voor andere gebieden? Dan is de gemeente terug bij af.

D66 ziet als oplossing maatwerk per gebied. Het aspect visuele logica van het Emmterrein die minder horizonvervuiling geeft, weegt bovendien zwaar voor de provincie. Naar beide andere voorwaarden moet serieus onderzoek gedaan worden en de gemeente moet de regie houden.

PvdA snapt dat D66 met het Emmterrein andere gebieden wil ontlasten, maar denkt die fractie niet dat de inwoners elders na twee jaar zo langzamerhand recht hebben op duidelijkheid?

D66 is het hier helemaal mee eens. In het gunstige geval betekent dit voor Pottendijk maximaal 15 turbines. Als restopgave kan één molen naar de Zwartembergerweg en er daar nog 3 molens komen, dan betekent dit hoogstens nog 10 molens aan de Pottendijk. Dat zou gefaseerd kunnen van 10 naar 15, maar het is altijd beter dan het huidige raadsvoorstel.

PvdA hoort heel veel onduidelijkheden bij deze optie en voor alle gebieden moet er één totaalaanvraag ingediend worden.

D66 denkt dat de gemeenteraad dat voor een deel nog zelf kan bepalen.

DOP wil inhoudelijk niet ingaan op de rapportages, omdat er nog veel te veel losse eindjes zijn voor een gedegen besluit qua onderzoeken en vragen. De fractie is groot voorstander van zonneakkers en als daarmee de opgave is in te vullen, moeten Rijk en provincie de gemeente Emmen de windmolens niet mogen opdringen. Die zijn achterhaald: ze draaien puur op subsidie, vervuilen de horizon, veroorzaken slagschaduw die de lichtinval en lawaai dat de nachtrust ernstig verstoort en tasten het woon- en leefgenot ernstig aan met gevaar voor de volksgezondheid. Ook zorgen ze voor waardedaling van (hierdoor onverkoopbare) woningen. Het raadsbesluit is niet relevant, want als de provincie iets anders wil, dan heeft zij de doorzettingsmacht. De DOP wil het dan ook bij de provincie laten, dan kan zij ook voor planschade en de andere gevolgen opdraaien. De fractie doet gestand aan haar belofte om de windmolens tegen te houden: zij was, is en blijft tegen windturbines en blijft zich verzetten tegen plaatsing in deze gemeente.

Senioren Belang Noord is benieuwd naar details van de gezondheidsrisico's bij windmolens.

DOP noemt hoofdpijn- en psychische klachten door de slagschaduw en gebrek aan nachtrust. Sommigen waren zelfs gedwongen hun woning met veel verlies te verkopen.

VVD betoogt dat deze Structuurvisie een tijd op zich liet wachten om de bewoners goed te betrekken bij het gebiedsproces. De VVD ziet in de uitkomsten van de ondernemersuitvraag vrijwel alleen maar tegenstanders. De voorstellen van Raedthuys-Yard voldeden niet aan de uitvraag en komen bij lange na niet in de buurt van de maxima qua tiphoogte en exploitatietermijn. Waarom dan toch drie gebieden aanwijzen waarbij juist deze combinatie 90% van de opgave mag realiseren? Volgens de deskundigentoets is een sluitende businesscase bijna onmogelijk met de SDE-criteria voor de komende twee jaar. Dat de voorwaarden niet zijn op te rekken blijkt uit de meeste inspraakreacties en gebiedsprocessen. Hebben B&W überhaupt wel kennisgenomen van deze uitkomsten? Is het wel mogelijk om op de N34-locatie 7 molens te realiseren? Want de twee van Intercom staan circa 50-100 meter van twee van Raedthuys en hebben ook te maken met de laagvliegroute. Elke molen minder langs de N34 betekent één meer op Pottendijk. De VVD mist dan ook scenario's met het bijbehorende aantal gehinderden. Bovendien bevestigt de Welstandsnota nogmaals het strenge welstandsregime bij Westenesch: hoe verdraagt de nabije plaatsing van de molens met een belemmeringsvrij besluit? En hoe kijkt de provincie daarnaar? Enkele bewoners aan de Zwartembergerweg zijn bereid tot oprekken van de voorwaarden, maar wel tegen vergoeding: opnieuw grote afhankelijkheid van de exploitanten. Rond het Verdrag van Meppen zit wellicht een gedoogbesluit aan te komen en er zijn initiatiefnemers, maar niet Raedthuys-Yard. Wat is hun standpunt in dit geval en wat betekent een gedoogbesluit voor de financiering? Zijn de bedrijfswoningen in het tuinbouwgebied meegenomen als gehinderden en daalt dat aantal fors als een deel initiatiefnemer wordt? Als er inderdaad daar zoveel voorstanders zijn, dan lijkt dat het enige gebied met groot draagvlak: waarom serveerden B&W het dan zo snel af? Bedoeling is om de OZB-opbrengsten ten goede te laten komen aan het tuindersgebied. Maar levert dit geen precedentwerking op, bijvoorbeeld door de OZB-gelden van de NAM-boortorens onder Schoonebeek onder te brengen in een gebiedsontwikkelingsfonds?

Wakker Emmen vraagt waar de VVD haar uitspraak op baseert dat Raedthuys-Yard 90% van de aangewezen gebieden mag aanbieden.

VVD gaat ervan uit dat die gebieden naar grondpositie ingevuld worden: dat betekent dus ca. 90%.

Wakker Emmen weet dat N34 en Pottendijk meerdere initiatiefnemers kennen. Hoe zeker is die 90% dan nog?

VVD laat zich graag verrassen.

Wakker Emmen hoort de VVD vragen of bedrijfswoningen als gehinderden tellen. De raad maakt in het Regieplan, net als de Structuurvisie en de m.e.r., geen onderscheid tussen reguliere en bedrijfswoningen – ook niet binnen de 1.100-meterstraal. Een bedrijfswoning geniet dezelfde

juridische bescherming qua geluid. Dit is alleen anders als zij deel uitmaakt van een windmolenpark.

D66 vraagt naar de mening van de VVD over het Emmterrein.

Volgens **VVD** voldoet dat voorstel niet aan de vastgestelde voorwaarden en het is te kort dag om dat nu nog mee te nemen in de Structuurvisie.

LEF! meent dat Pottendijk Windmolenvrij goed heeft verwoord wat er leeft en hoe het hele proces is doorlopen. Voorts vraagt een andere inspreker zich af waar de gemeente mee bezig is gezien de beschikbaarheid van nieuwe technieken. Dit is voor de raad niet alleen het moment om over de Structuurvisie te besluiten, maar ook haar standpunt over technieken te bepalen. Het proces rammelt aan alle kanten, maar duidelijk is dat er geen draagvlak is in deze gemeente: men heeft het idee dat de Structuurvisie erdoor wordt gedrukt. Het is aan de burgers om samen met de initiatiefnemers te kijken naar financiële en technische keuzes. **LEF!** is en blijft tegen windmolens, tegelijkertijd heeft de fractie een verantwoordelijkheid qua besluitvorming. Mocht de raad in meerderheid deze Structuurvisie goedkeuren, dan zal **LEF!** voorstellen doen: 1) Een budget voor omwonenden om professionele onderhandelaars en juristen in te huren om het vervolgproces met dit soort grote bedrijven zelfstandig aan te kunnen. 2) Als de tiphoogte van 149 naar 200 meter gaat, betekent dit ook verruiming van de norm van 1.100 meter tussen molen en woning naar 1.500-2.000 meter. 3) Voorafgaand aan het raadsbesluit over de Structuurvisie moet duidelijkheid komen over in hoeverre de molens aan Duitse zijde die aan de Zwartenbergerweg de wind weghaalt, molens aan de Emmense kant technisch realiseerbaar zijn en ook wat de consequenties zijn van het Traktaat van Meppen. Het onderzoek naar toerisme en recreatie is gebaseerd op veel aannames en inschattingen en een blijmoedige oproep aan ondernemers om toch te investeren, maar het rapport mist wetenschappelijke onderbouwing. De vraag blijft of het wijs is deze grote bron van inkomsten op het spel te zetten voor windenergie. Sunoil zou de enige uitzondering zijn omdat in een 'industriële' omgeving en bij de provinciale norm van visuele logica past. **LEF!** wil dit loskoppelen van dit traject en als zelfstandig initiatief beoordelen, mede gezien de inpasbaarheid.

VVD stelt vast dat er dan een extra opgave komt boven op het totaal van 95,5 MW.

Voor **LEF!** was eerst alleen de vraag of de molens in een industrieel gebied past qua vergroening en verduurzaming van de economie. Dat is voor de fractie bespreekbaar, net als een boer met een windmolen op zijn eigen land, die daarmee de enige gehinderde is. Maar die instemming van **LEF!** geldt niet voor grote windparken die de overheid zonder instemming opdringt aan de inwoners.

D66 wijst erop dat in deze Structuurvisie de 95,5 MW wordt ingevuld. Daarna gaat de gemeente nog hooguit over in totaal 5 MW aan windmolens.

LEF! denkt dat het Sunoilproject bijna onhaalbaar is in de lopende procedure, maar gaat altijd uit van de positieve kant zeker bij ondernemerschap. Ook bij windenergie is de fractie bereid te kijken om andere mogelijkheden te onderzoeken. Het traject is niet in augustus 2014 gestart zoals de wethouder beweert, maar veel eerder. In februari 2014 leek de vorige raad in meerderheid een keuze te maken bij het plaatsen van windmolens, maar onder druk van tegenstanders als DOP, Wakker Emmen en **LEF!** waren andere partijen zo collegiaal om het een verkiezingsstema te laten zijn – met de inmiddels bekende afloop. De uitspraak dat de provincie de gemeente hiertoe gedwongen heeft, is te gemakkelijk: het gaat over politiek en het accepteren van verantwoordelijkheden. De wethouder c.q. politiek leider van Wakker Emmen heeft op enkele momenten, ook in augustus 2014, de keuze gehad om hier geen verantwoordelijkheid voor te nemen en terug te treden. Toch is hij doorgegaan in het traject en dat maakt hem medeverantwoordelijk voor de keuzes die de raad maakt.

VVD memoreert dat de opdracht van 60 MW al van ver voor februari 2014 dateert.

LEF! koppelt het aan de politieke discussie en besluitvorming. Maar ook vóór februari 2014 was de gemeente aan zet, maar is het over de verkiezingen heen getild om de kiezer te laten spreken.

VVD vraagt of LEF! het erover eens is dat vóór de verkiezingen al duidelijk was dat de gemeente voor die opgave stond.

LEF! erkent dat er een provinciale opdracht lag. De vraag was toen hoe je het politieke spel had moeten spelen om te zorgen dat windmolens uit deze gemeente werden geweerd. Ondanks die morele opdracht en opname in het Collegeakkoord hebben het college en deze wethouder gefaald door niet het onderste uit de kan te halen door richting de provincie dit hele vraagstuk van tafel te halen.

Wakker Emmen had het sympathieke idee van inwonersbudget van LEF! ook genoemd en is benieuwd naar de motie. Op 26 juni 2014 is een motie aangenomen van Wakker Emmen, PvdA en CDA waar LEF! ook voor stemde. Die betrof de inzet voor een windmolenvrije gemeente. Wat heeft de partij LEF! vanaf dat tijdstip gedaan om de windmolens tegen te houden?

LEF! heeft al een aantal weken geleden het idee van bewoners financieel ondersteunen via Twitter kenbaar gemaakt. De fractie wil graag hier een meerderheid voor krijgen in de raad, maar dan in de vorm van een amendement. Wakker Emmen is niet voor niets in dit college getreden en liet windenergie onderdeel zijn van zijn programma. Maar na de verkiezingen was er een meerderheid in de raad mogelijk van partijen die tegen windmolens waren: de combi Wakker Emmen-DOP-LEF! met 20 zetels. Maar die optie heeft Wakker Emmen niet gekozen. LEF! heeft druk uitgeoefend op provinciaal en nationaal niveau, maar het feit dat de fractie het vraagstuk politieke verantwoordelijkheid keer op keer inbrengt, betekent dat zij zich er nog niet bij heeft neergelegd en gelooft in de kracht van deze raad om 'nee' te zeggen tegen deze Structuurvisie en windmolens. Is Wakker Emmen bereid om samen met LEF!, DOP en misschien andere partijen daarvoor zorg te dragen?

Wakker Emmen hoort LEF! geen antwoord geven op de vraag wat die partij, na het zich conformeren aan de motie tegen windmolens, sinds 2014 heeft gedaan om de molens tegen te houden.

LEF! antwoordt dat de toelichting op de motie, *'eruit halen wat erin zit'*, de reden was om haar te steunen. De fractie probeert altijd positief naar zaken te kijken en heeft op het niveau van provincie en Rijk druk uitgeoefend en ook heel actief feeling gehouden met het draagvlak onder de gemeenschap. Het aanwenden van invloed door Wakker Emmen heeft die fractie niet meer opgeleverd dan als makke schapen achter de collegevoorstellen aanlopen.

De fractie van **Wakker Emmen** weet wat zij het afgelopen anderhalf jaar gedaan heeft om windmolens tegen te houden. Zij weet niet wat LEF! heeft gedaan, omdat zijn partijleider op geen enkele bijeenkomst is verschenen. De windmolens staan er nog niet en ook al wordt de Structuurvisie aangenomen: als de kansen zich voordoen, zal Wakker Emmen kijken wat er alsnog aan te doen is.

LEF! kan hier helemaal niets mee: blijkbaar kan Wakker Emmen toveren. Het gaat erom wat die partij gaat besluiten over deze Structuurvisie. 28 juni is de dag van de waarheid om richting de kiezer de rug recht te houden. En niet eerst de visie aannemen en daarna kijken of er nog kansen zijn.

D66 vraagt hoe LEF! bij zijn idee van een bewonersbudget voor (juridische) bijstand tegen de Windvogel aankijkt. En stel dat de raad in meerderheid tegen de Structuurvisie stemt, hoe reëel is het dat de taakstelling van 95,5 MW alsnog aan deze gemeente voorbijgaat?

LEF! hanteert als criterium dat er een balans moet zijn tussen (grote) bedrijven en inwoners. Dat bedrijven commercieel werken is prima, maar beide kanten moeten wel dezelfde onderhandelingspositie krijgen in dit soort complexe en technische procedures. Dat kan via een stichting of vereniging. De tweede vraag is een politieke inschatting. Als deze raad zich tegen windmolens uitsprekt – dat is gezien de verkiezingsprogramma's van 2014 nog steeds mogelijk – dan zal de provincie hierover besluiten. Opvallend is dat meerdere partijen de provincie als boeman gebruiken bij het omgaan met burgerbelangen; maar ook de provincie is in staat afgewogen keuzes te maken.

D66 wijst erop dat de provincie de Drentse taakstelling kreeg opgelegd van het Rijk. Zij zijn niet de boeman. Als de gemeente de regie terug zou leggen, zal de provincie verstandig genoeg zijn om het werk niet over te doen. De gemeente heeft nu zelf de mogelijkheid de hinder zoveel mogelijk te beperken en de provincie kan die bovenwettelijke ruimte in deze Structuurvisie niet garanderen.

LEF! denkt dat, mocht uiteindelijk de provincie toch besluiten tot plaatsing, zij niet alle criteria zomaar overboord zal gooien. Ook dan zullen er bezwaarden zijn en niet lang daarna zijn de Tweede Kamerverkiezingen. Dan kan de gemeente zorgen dat het vraagstuk weer wordt teruggelegd bij de landelijke politiek.

ChristenUnie ziet uit de inspraakreacties en zienswijzen hoe beladen dit thema is. De fractie wil haar verantwoordelijkheid nemen en meent dat de afspraken nagekomen moeten worden. In deze gemeente is relatief behoorlijk wat ruimte aanwezig. Enkele insprekers rond de N34-locatie brachten omissies naar voren in de risicobijlage van de m.e.r.: ook het argument dat windmolens afbreuk doen aan het beschermde dorpsgezicht van Westenesch. Wat is in beide gevallen het standpunt van B&W? De ChristenUnie is groot voorstander om het tuindersinitiatief de ruimte te geven gezien de grote voordelen en de LTO-brief. Graag ook nader onderzoek naar het initiatief van Sunoil; de ChristenUnie sluit zich voor dat punt geheel aan bij de bijdrage van D66. De houding van overheden rond het Verdrag van Meppen is positief. Klopt dat het gezien het grote plan aan Duitse zijde het voor de bewoners van de Zwartembergerweg vijf molens meer of minder niet zo heel veel meer uitmaakt? Zo ja, dan verdienen zij in grote mate compensatie. In tegenstelling tot andere partijen is de ChristenUnie al jarenlang consistent in dit dossier: zij is voor alternatieve energie en structureel voldoende compensatie. Wel heeft zij begrip voor de inwoners van De Monden: Noordersloot valt af vanwege de negatieve effecten op een natuurgebied. Weegt dit dus zwaarder dan het belang van De Monden? Moet dat het 'afvalputje' van de gemeente worden nu ook Plaatselijk Belang Oranjedorp wordt gebruikt in reactie op het voornemen van Sunoil? Feit is dat op Pottendijk een cumulatie van overlast plaatsvindt. De fractie krijgt de indruk dat de wil er is om tot een zorgvuldige procesafronding te komen. Raedthuys bracht naar voren dat hogere molens niet minder molens betekenen; overleg met omwonenden lijkt dan ook zinloos. De ChristenUnie wil vasthouden aan de maxima qua ashoogte (100 meter) en tiphoogte (149 meter). De inspraakreactie van Yard draagt wat de fractie betreft niet bij aan enthousiasme over en vertrouwen in deze ontwikkelaar.

PvdA hoort de ChristenUnie aangeven dat de omwonenden aan de Zwartembergerweg meer molens zouden willen en wil strak vasthouden aan de hoogtenormen, maar die inwoners geven zelf duidelijk aan dat de hoogte daarvan aansluit bij het Duitse park.

ChristenUnie begreep van de inspreker dat een paar molens meer of minder gezien het aantal ook niet meer uitmaakte. Dat betreft ook de hoogte, omdat aan Duitse zijde al molens van 200 meter komen. Maar de uitspraak van Raedthuys over hogere molens en het vasthouden van de ChristenUnie aan de hoogtenormen, hadden beide niet specifiek betrekking op de Zwartembergerweg.

D66 denkt dat als bewoners instemmen met 200 meter hoogte, dat ook voor de ChristenUnie geldt.

ChristenUnie beaamt dat bewoners dat zelf mogen bepalen en het lijkt die aan de Zwartembergerweg niet uit te maken. Dus waarom zou de raad daarin treden?

GroenLinks dankt alle betrokkenen voor hun inzet bij dit proces en gaat deze vergadering open-minded in om tot een goede afweging te komen op 28 juni. De fractie was en is voorstander van de transitie van fossiele brandstoffen naar groene schone energie om welvaart en klimaat op peil te houden. Dat geldt ook voor windenergie, mits vergezeld van volledige structurele compensatie. GroenLinks heeft in het begin van het proces al aangedrongen op clustering in één gebied vanwege de voordelen qua aanleg, netwerk en compensatie en technologische innovaties gaandeweg. Waarom is het tuindersinitiatief niet omarmd? De gemeente probeerde het draagvlak in de zoekgebieden te vergroten, maar afstand, hoogte en plaatsingsduur lijken de enige criteria te zijn.

Hoe hard blijven deze criteria als Raedthuys-Yard aangeeft dat technische innovaties daarbij niet zijn meegenomen en langere plaatsing van hogere molens meer rendement oplevert? Waar wel draagvlak was, is niet constructief genoeg meegedacht. Vergroening van tuinbouw en industrie levert gezondere bedrijfsvoering en lokale werkgelegenheid op. Het laatste past ook in de slogan 'Werk, werk, werk'. Hoe beoordeelt het college in dat kader de initiatieven van Sunoil en Emmtec? De revenuen die teruggaan naar het gebied lijken op een fooi, ook al voldoen ze aan wet- en regelgeving. Dit vergroot het draagvlak niet. Daarom moet de OZB van de windmolens terugvloeien naar een gebiedsfonds voor leefbaarheid. B&W lijken aan te sturen op uitstel van de Structuurvisie, met uiteindelijk afstel.

CDA informeert waarop GroenLinks deze laatste conclusie baseert en of dat zijn stemgedrag zal beïnvloeden op 28 juni.

GroenLinks ervaart dat de raad niet altijd tijdig de informatie krijgt. In eerste aanleg zijn er al contacten geweest met Emmtec en de zienswijzen van de tuinders zijn laat behandeld. De fractie wil gezien het belang van vergroening die beide initiatieven toch meenemen in de besluitvorming. Als dat tot een tegenstem tegen de Structuurvisie en daarmee uitstel leidt, dan zij dat zo.

CDA constateert dat GroenLinks zelf aanstuurt op uitstel en niet het college.

GroenLinks memoreert dat pas vijf dagen geleden de presentatie van tuinders was van ideeën die al veel eerder bij het college waren neergelegd en waarbij de zienswijzen heel laat behandeld zijn.

Senioren Belang Noord ziet in de Structuurvisie dat de lusten en lasten evenredig moeten worden verdeeld. Maar op de drie locaties draait toch een kleine minderheid op voor de meerderheid? Druist dat niet in tegen de principes van GroenLinks?

GroenLinks heeft zich altijd sterk gemaakt voor concentratie op één locatie, niet voor drie locaties. En ook voor volledige en structurele compensatie van de lasten: die wordt dunner naarmate de windmolens over meerdere gebieden worden geplaatst.

Senioren Belang Noord wil daarom naast schadeloosstelling ook voor een bewonersfonds zorgen om de bevolking (juridische) bijstand te bieden. Staat GroenLinks daar ook achter?

GroenLinks staat daar niet afwijzend tegenover.

Wakker Emmen ziet in de Structuurvisie drie locaties. Hoeveel wil GroenLinks er eigenlijk?

GroenLinks wil eerst even de reactie van de wethouder afwachten op de initiatieven van de tuinders en het Emmtec-terrein: die zou de fractie binnen de 95,5 MW willen meenemen.

Wakker Emmen vindt dit enigszins haaks staan op het fractiebetoog in de raad van 27 november 2014 over het Regieplan, dat pleitte voor zo weinig windmolenlocaties.

GroenLinks is daar nog steeds voor, maar streeft ook naar maximaal draagvlak. En de Structuurvisie bevat twee locaties waar het draagvlak helemaal nihil lijkt.

Senioren Belang Noord hoorde Pottendijk Windmolenvrij zich mateloos ergeren aan Wakker Emmen, dat onvoldoende zou opkomen voor de burgerbelangen. Deze noodkreet kreeg brede steun van de vele insprekers. Komt de wethouder tot inkeer en staat hij open voor alternatieve energieplannen die de bevolking aandraagt? Hoe kijkt hij aan tegen het tuindersinitiatief Rundedal gelet op de huidige ontwikkelingen? De fractie sluit zich wat betreft Sunoil aan bij LEF! en D66. B&W kiezen voor opname van de laagvliegroutegrens zonder overdraaizone op de belemmeringen- en inventarisatiekaart: dit betekent dat het N34-zoekgebied te groot is opgenomen, onjuist is vastgesteld en het dus onmogelijk is het maximale aantal windmolens én het aantal gehinderden te bepalen. Daarvoor zijn de correcte afmetingen van een zoekgebied onontbeerlijk. Is de wethouder het met de SBN-fractie eens dat a) er geen turbines zijn te plaatsen in de overdraaizone bij de laagvliegroute; b) in bijlage 6 van de plan-m.e.r. de laagvliegroute en overdraaizone niet zijn vastgelegd onder externe veiligheid; c) vaststelling van veiligheidszones de basis vormt voor de inventarisatiekaart (en dus de zoekgebieden) en d) uitgaande van de onderlinge afstand van 400 meter tussen de turbines, er twee zijn op de N34-locatie die pal naast en binnen 60 meter zijn getekend van de laagvliegroute resp. nummer 1 en nummer 4 volgens bijlage 6?

D66 informeert wat **Senioren Belang Noord** van het tuindersinitiatief vindt.

Voor **Senioren Belang Noord** is dat heel duidelijk: men steunt dit initiatief van harte.

CDA hoorde die fractie zich bij het Sunoil-plan aansluiten bij LEF! en D66, maar die zitten hier verschillend in. Bij welke van beide fracties sluit **Senioren Belang Noord** zich echt aan?

Senioren Belang Noord vindt die fracties niet zo heel veel uit elkaar zitten. Naar aanleiding van de presentatie van het Sunoil-initiatief wil **Senioren Belang Noord** dit van harte ondersteunen.

Reactie college

Wethouder Van der Weide spreekt zijn waardering uit voor de 400 deelnemers aan het gebiedsproces. Voor hen is het niet gemakkelijk daar zij eigenlijk geen windmolens willen. De inwoners hebben geen taak of verantwoordelijkheid voor gebiedskeuze, maar leveren wel belangrijke input voor de voorwaarden. Bij zowel het Regieplan als deze Structuurvisie was het belangrijkste uitgangspunt: maximale beperking van hinder en gezondheidsrisico's en die had ook breed draagvlak in het gebiedsproces. Hiervoor zijn als criteria ontwikkeld: de molenhoogte, exploitatieduur en afstandsnormen 1.100 meter tot woongebieden en 500 meter tot solitaire woningen en zo weinig mogelijk woningen daarbinnen. Uit het gebiedsproces kwam de maximale tiphoogte van 149 meter om de lichthinder zoveel mogelijk te voorkomen: dit is wettelijk verplicht vanaf 150 meter.

D66 wijst op de nieuwe wetgeving waarin die eis door nieuwe technieken enorm is te beperken.

Wethouder Van der Weide verwijst naar de conceptcirculaire waarin de lichthinder niet is verdwenen, maar wel afzwakking van de huidige regelgeving inhoudt via een soort lichtdempend radarsysteem. Op dit moment is lichthinder alleen hard te reguleren door de tiphoogte af te toppen. Bij de N34 is geen afwijkingmogelijkheid ingebouwd. Wel voor Pottendijk en Zwartenbergweg, omdat hogere molens uit gebiedsproces I bespreekbaar bleken mits dat tot minder molens leidt.

VVD hoorde de insprekers zeggen dat zij konden instemmen met hogere windmolens met meer energieopbrengst (dus ook meer compensatie voor hen). Is het niet vreemd om die verantwoordelijkheid weer bij hen neer te leggen, in plaats van dat het college staat voor zijn eerdere standpunt?

Wethouder Van der Weide herinnert aan de wens van Raedthuys-Yard van hogere molens met hetzelfde nominaal vermogen. Vandaar dat B&W de molenhoogte niet wilden dichttimmeren maar opnemen in de Structuurvisie, aansluitend op het gebiedsproces, onder voorwaarde dat het gebied dat wil en dat tot minder turbines leidt. De deskundigentoets geeft aan dat molens van 3 MW met tiphoogte 149 meter ontwikkelbaar zijn; over de exploitatieduur zijn verschillende signalen. De Structuurvisie schrijft in vervolg op de motie bij het Regieplan ter borging van de tijdelijkheid in beginsel 16 jaar voor. Maar verlenging naar 20 jaar is mogelijk naar aanleiding van voorstellen van het Bewonersplatform over betere compensatie of als een initiatiefnemer onomstotelijk kan aantonen dat 16 jaar niet exploitabel is. De m.e.r. en deskundigentoets bevestigen dat de afstand van 1.100 meter de nadelige effecten geluid en slagschaduw flink beperkt. Gebiedsproces deel I vroeg bijzondere aandacht voor de schil van 500-1.100 meter, vandaar dat de Structuurvisie daarin kiest voor het minst aantal gehinderden (39) en dus voor de verdeling van 50,5 MW (Pottendijk), 24 MW (Zwartenbergweg) en 21 MW (N34). Elke woning is er een te veel, maar binnen de taakstelling is dit het maximaal haalbare. De minimale hinder is de belangrijkste oorzaak dat het tuinbouwgebied afviel.

D66 denkt dat het aantal gehinderden afneemt als er molens bij de tuinders zelf worden geplaatst. Hier houdt de Structuurvisie geen rekening mee.

Wethouder Van der Weide wil dan weten wie de initiatiefnemers zijn. Op basis van de inventarisatiekaart zijn daar 5 molens mogelijk. Dit is ook onderzocht in de m.e.r.: dit leidt tot 81 gehinderden. Tel daar de 2-3 woningen van de initiatiefnemers bij, dan daalt dit aantal nauwelijks. De geruchten over het aantal van 8 molens zijn tot op heden niet contractueel onderbouwd.

VVD lijkt het ook vreemd dat de wethouder daarvan op de hoogte was geweest, want de tuinders zijn in de uitvraag niet betrokken.

Wethouder Van der Weide repliceert dat bij de Structuurvisie (eerste stap) het amendement is ingediend om de kansen van het tuinbouwgebied te onderzoeken. Dat is conform uitgevoerd en verwerkt in het onderzoek naar dit gebied.

D66 zegt dat aanvullend ook is bepleit dat bij de maatschappelijke tender initiatiefnemers zonder eigen grondpositie mee mochten doen. Dat amendement haalde het niet, zodat Sunoil zijn plannen niet eerder bekend kon maken en tuinders geen rekening konden houden met gemeentegronen. D66 vindt het niet helemaal fair zoals de wethouder het nu verwoordt.

Wethouder Van der Weide weet van de verschillende standpunten in de raad, maar moest afgaan op de opdracht die hij van de méerderheid van de raad kreeg. Daarin stonden de verplichtingen van de grondpositie en het betrekken van de zoekgebieden in het Regieplan. Voorts zijn bij het Regieplan alle belemmeringen geïnventariseerd. De ruimte nabij het Emmterrein was er toen niet en is dus niet onderzocht. Zou deze locatie alsnog worden toegevoegd, dan wijkt D66 af van het Regieplan en moet dit terrein de hele m.e.r.-procedure doorlopen met grote vertraging tot gevolg.

D66 begrijpt wel dat die ruimte er niet was, maar hield zich aan de oorspronkelijke voorwaarde van 5 windmolens. Maar nu geeft dit terrein toch de mogelijkheid daarvan af te wijken en dat hoeft wat de fractie niet te leiden tot uitstel van de Structuurvisie.

Wethouder Van der Weide stelt dat op basis van de voorwaarden in het Regieplan en de normen in de belemmeringenkaart er ook geen ruimte is voor 3 molens. Dit is alleen mogelijk door via een nieuwe m.e.r.-procedure wezenlijk af te wijken van het Regieplan, met vertraging tot gevolg om een volwaardige Structuurvisie te kunnen vaststellen. Variant 1 kreeg een plek in het gebiedsproces, omdat een voorstel aan de randvoorwaarden moest voldoen inclusief het aantonen van grondposities. Daarna is de deskundigentoets gedaan naar de haalbaarheid van variant 1. Bleek die niet haalbaar, dan kon men een tweede variant indienen. Terugnemen van een voorstel vond het college niet bevorderlijk voor het gebiedsproces vanwege de vertraging in relatie tot de eis van de provincie om vóór 1 juli de Structuurvisie vast te stellen.

VVD is het daarmee eens. Maar in de uitvraag stond dat de initiatiefnemer met dat onomstotelijke bewijs moest komen waarom variant 1 niet haalbaar was. Dat hebben ze niet gedaan. Raedthuys-Yard hebben nu alleen variant 2 ingediend en dat is getoetst door een derde.

Wethouder Van der Weide beaamt dat hiermee niet aan de voorwaarden van de uitvraag is voldaan. Maar dat bewijs van niet-haalbaarheid van variant 1 moet wel beoordeeld worden en daarbij heeft het college gekozen voor onafhankelijke deskundigen.

D66 begrijpt dat een initiatiefnemer kan aantonen dat hij geen haalbare businesscase heeft bij de randvoorwaarden, achteraf wordt getoetst. Maar dat is niet gecommuniceerd met de raad en de omwonenden. Die onzorgvuldigheid in het proces betreurt de D66-fractie heel erg. Bovendien hoeft de vertraging waar de wethouder over rept, helemaal niet zo lang te zijn.

Wethouder Van der Weide wijst erop dat de deskundigentoets pas in april naar de raad ging: in de beoordeling van de verschillende variabelen zit nu eenmaal meer tijd om die zorgvuldig te doen. Het aantonen van grondposities in het zoekgebied was de harde randvoorwaarde om een voorstel in het gebiedsproces te brengen. Het vervolg daarop was onderdeel van de deskundigentoets.

D66 blijft van mening dat zorgvuldige communicatie hierover een hoop onrust had gescheeld.

Wethouder Van der Weide begrijpt deze opmerking, maar als de onomstotelijkheid van het bewijs bij variant 1 vooraf was ingeschat en uit de deskundigentoets het tegendeel zou blijken, dan ontstaat een onwerkbaar situatie voor het gebiedsproces qua praktische uitvoerbaarheid en tijdsplanning.

VVD meent dat de bewijslast juist bij de initiatiefnemers lag. Dan is dat achteraf inderdaad door deskundigen te toetsen. Nu is alleen variant 2 getoetst. Bovendien gaat de wethouder redelijk snel voorbij aan de opdracht van de raad bij het Regieplan, door alleen de grondpositie als harde voorwaarde toe te passen en de andere niet. Dan hadden andere initiatiefnemers ook mee kunnen doen.

Wethouder Van der Weide is hier niet lichtzinnig mee omgegaan, want in de uitvraag staat dat kon worden afgeweken van variant 1 en dat dit wel onomstotelijk aangetoond en daarna getoetst zou worden. Die beoordeling liet het college graag over aan externe deskundigen.

VVD vindt dat die uitvraag significant afwijkt van het raadsbesluit bij het Regieplan. Daarin staat dat niet afgeweken mag worden van variant 1 en dat als er een betere opbrengst is te genereren voor omwonenden, men dan pas een variant 2 mag indienen.

Wethouder Van der Weide deelt die mening niet. Ingevolge de uitvraag mag worden afgeweken van variant 1. Zo niet, dan is dat geen uitsluitingscriterium, want uiteindelijk zou dat beoordeeld worden door een deskundige. Dit in het belang van de zorgvuldigheid voor het gebiedsproces.

VVD erkent dat de uitvraag zo is gegaan en de initiatiefnemers hun voorstel juist hebben ingediend – op de motivatie na. Maar de uitvraag wijkt af van de tekst in het raadsvoorstel, waar die uitwijkmogelijkheid niet voorkomt.

Wethouder Van der Weide herhaalt dat B&W dat raadsbesluit conform hebben uitgevoerd.

Voor **D66** blijft er een hoop onduidelijkheid hangen. De raad en omwonenden zijn ervan uitgegaan dat de uitvraag conform het raadsbesluit ging en nu zijn zij onaangenaam verrast met het ineens opduiken van een nieuwe variant. Communicatie en zorgvuldigheid waren op hun plaats geweest voor het draagvlak.

Wethouder Van der Weide geeft aan dat het ECN-rapport een belangrijke indicatie is voor de subsidiehoogte. Niet alleen subsidie, ook rente en bouwkosten zijn van invloed op een businesscase. De subsidie is aangepast op de dalende bouwkosten. Bij de uitvraag was dan ook te zien dat Intocon, Deddens en Powerfield en het tuindersinitiatief aan de exploitatieduur van 16 jaar konden voldoen. Als die niet haalbaar blijkt, is vergunningverlenging tot 20 jaar mogelijk als borg in de Structuurvisie.

PvdA vraagt of de haalbaarheid ook is te bereiken door de hoogtebeperking los te laten.

Wethouder Van der Weide antwoordt dat hogere molens alleen op Pottendijk en aan de Zwartenbergerweg mogelijk zijn, mits dat tot minder molens leidt. Dit betekent toename van het nominaal vermogen. Vandaar dat het college de haalbaarheid vooral in de exploitatieduur heeft gezocht.

PvdA meent dat meer megawatts bij grotere hoogte niet altijd tot meer rendement leiden. Dus ook bij een betere businesscase blijven B&W vasthouden aan meer megawatts bij 200 meter hoogte?

Wethouder Van der Weide zoekt de ruimte om een businesscase te verbeteren eerder in de exploitatieduur en niet zozeer in de molenhoogte.

CDA vraagt of het college dan niet over het randje gaat. En de fractie verzocht vóór 28 juni een deskundigendoorkijk te geven voor 2017-2018, de jaren waarin een (lagere) subsidie geldt. Het CDA wil wel een reëel besluit en niet op voorhand uitwijkingsopties gebruiken.

Wethouder Van der Weide gaat niet over het randje maar zoekt de grens wel op. Naast subsidie zijn meerdere variabelen van invloed op de businesscase. 16 jaar is misschien lastig, vandaar de afwijkingsmogelijkheid in de Structuurvisie, die voldoende borging biedt voor de uitvoerbaarheid. Toch neemt de wethouder de CDA-suggestie mee om vóór 28 juni het extern advies in te winnen. Als meer compensatie mogelijk is bij een hogere molen met gelijkblijvend wattage maar met meer rendement, vraagt **D66** zich af waarom dat geen legitieme reden is om de hoogte los te laten. Immers, de extra hinder moet wel ergens uit betaald worden.

Wethouder Van der Weide heeft daarvoor juist het Bewonersplatform ingesteld. De gemeente kan niet voor individuele burgers compensatie regelen: dat moet via een private omgevingsovereenkomst – elders in het land gebeurt dat ook. De provincie doet het voorstel van € 1.000 per MW als jaarlijkse compensatie, de gemeente draagt de OZB van de windmolens bij aan het Windfonds en ook van de exploitanten wordt een bijdrage verwacht.

D66 meent dat die exploitant baat heeft bij meer rendement. En als bewoners daar ook iets van willen en zelf de ruimte bieden voor hogere molens, waarom zou de gemeente dat tegenhouden?

Wethouder Van der Weide zegt dat B&W die ruimte voor betere financiële afspraken in de exploitatietermijn zoeken, aansluitend op de bevindingen in het gebiedsproces. Anderzijds biedt de Structuurvisie meer duidelijkheid over de samenhang tussen molenhoogte en hoeveelheid MW per gebied. Toen dat nog onduidelijk was in gebiedsproces deel I, waren hogere molens bespreekbaar, mits er minder zouden komen. Daarom werd indertijd niet gesproken over meer compensatie.

D66 verwijst naar de inspraakreacties onder andere van Bewonersinitiatief Zwartembergerweg: zij stemmen in met dezelfde hoogte als Duitse molens, maar dan wel een compensatie gerelateerd aan de afstand tot de molens. Dat biedt voor D66 de ruimte voor maatwerk per gebied.

Wethouder Van der Weide wijst op de variëteit in de meningen van de 400 deelnemers aan het gebiedsproces. Bij de Zwartembergerweg biedt de Structuurvisie de ruimte om aan te sluiten bij de Duitse plannen. De verwachting is dat het daar om een nominaal vermogen boven de 3 MW zal gaan. De afgelopen periode is actief overlegd over het Verdrag van Meppen: regionale overeenstemming is van belang daar rijksoverheden over handhaving gaan. Het CERE-verband met onder andere de Duitse gemeente Haren is het meest kansrijk om een uitzonderingspositie te verkrijgen. De signalen vanuit het ministerie zijn ook positief. Een ontheffingsbesluit is er dus nog niet, maar de wil lijkt aanwezig omdat beide rijksoverheden het belang zien dat Emmen de Zwartembergerweg aanwijst. De Duitse omgevingsvisie herbergt 14-20 molens, afhankelijk van nominaal vermogen. De Harense structuurvisie wordt naar verwachting eind dit jaar vastgesteld. Samen met die gemeente en het Bewonersplatform moet een gezamenlijk ruimtelijk ontwerp komen, dat ook naar deze raad komt.

PvdA informeert of aan Duitse zijde binnen het Verdrag van Meppen (grens 376 meter) windmolenplannen zijn. Dan zou ook aan die kant ontheffing van het verdrag nodig moeten zijn.

Volgens **wethouder Van der Weide** is het voorstelbaar dat aan Duitse zijde een plan wordt ontwikkeld om de onderlinge afstand tussen de molens te benutten, maar dat hangt ook af van het gezamenlijk ruimtelijk ontwerp. De provincie komt nog met een nieuw besluit dat gunstig uitpakt voor Heli Holland én het zoekgebied minimaal aantast. De sloopverplichting zit in de Structuurvisie maar moet ook in de vergunning. De vraag over een sloopfonds wordt schriftelijk beantwoord: het is de vraag of dit überhaupt af te dwingen is en hoe zich dat tot vergunningverlening verhoudt. De 6-8 deelnemers aan het Bewonersplatform in artikel 1.1.8 is inderdaad een omissie: dat aantal moet 4-7 zijn. Hoe dan ook moeten mensen in de schil van 500-1.100 meter daarin een plek krijgen, voor de overige omwonenden is er ook plek. Het Bewonersplatform voorziet in de optie om de bewoners zich extern bij te laten staan: dit is te bekostigen uit de beschikbare € 350.000 om fase 3 uit te voeren. De plan-m.e.r. wijst ruimte uit voor 21 MW voor de N34. In de Structuurvisie wordt niet iedere molen exact ingetekend, maar zij houdt wel degelijk rekening met de laagvliegroute. Afhankelijk van de exacte situering van de molens moet in de project-m.e.r. worden onderzocht in hoeverre de overdraai daar eventueel voor een probleem zorgt. Vooralsnog zien B&W die belemmering niet. Het beschermde dorpsgezicht van Westenesch kent belemmeringen voor bouwactiviteiten binnen het dorp, maar is sec geen belemmering voor het plaatsen van windmolens aan de N34. Het afgeven van de vergunning wordt gezien als belangrijkste voorwaarde voor financiers. Naast bijdragen van provincie en ontwikkelaar draagt de gemeente haar OZB-moleninkomsten bij. Over de vergelijking die de VVD trekt met de NAM-bouwwerken nabij Schoonebeek: de lusten-lastendiscussie is nergens zo gevoelig als in dit dossier. In die zin wordt hiermee geen precedent geschapen.

VVD neemt aan dit een persoonlijke mening is van de wethouder. Want de omwonenden in Schoonebeek hebben veel last van de HR-oliepompen in verhouding tot de lusten. De project-m.e.r. kan best minder molens uitwijzen in andere gebieden en dat Pottendijk die restopgave opvangt. Maar dat kan ook tot meer gehinderden in dat gebied leiden. Graag vóór 28 juni een overzicht met de gevolgen van die scenario's voor het aantal gehinderden in relatie tot het minimum van 39.

Wethouder Van der Weide ziet geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van de N34-locatie. De overdraai hangt wel af van de situering van molens: misschien moeten zij dichter bij elkaar komen of is een andere oplossing nodig. De plan-m.e.r. wijst wat dat betreft geen probleem uit. Daarin staat ook in de variant leefomgeving het aantal gehinderden bij extra molens aan de Pottendijk. Gezien de te grote compensatieopgave qua vogelfouragegebied was Noordersloot onhaalbaar in de plan-m.e.r. De gemeente heeft geen keuze: zij moet zich houden aan de Natuurbeschermingswet.

De voorzitter schorst de vergadering.

[Schorsing van 12 minuten.]

De voorzitter heropent de vergadering voor de tweede termijn.

Tweede termijn

Senioren Belang Noord haalt uit de brief van het Rijksvastgoedbedrijf van BZK aan dat de laagvliegroute, de verlenging van de omgevingsvergunning, windturbinebouw of de overdraai van juist buiten de zone gebouwde turbines niet is toegestaan. Graag een toelichting van de wethouder.

GroenLinks hoorde de wethouder de hoogtebepaling als eerste keuze noemen. Maar Raedthuys stelde dat bij het vorige college al duidelijk was hoe de grondposities lagen. Is er overleg geweest met Raedthuys over de businesscase? Want er is veel wrok bij de bevolking omdat deze businesscase niet conform de criteria is. Voorts wijzen B&W het initiatief-Sunoil af omdat de criteria geen ruimte bieden voor molens van 3 MW. Vindt de wethouder ook niet dat de gemeente onvoldoende meedenkt met initiatieven tot vergroening van de industrie? Dit lijkt op politieke onwil.

ChristenUnie noemt de brief van EOP De Monden. Deze stelt dat als de provincie plaatsing van windmolens van 5 MW toestaat op provinciegrond, de totale opgave de 100 MW ontstijgt. Klopt de redenering dat dan de Rijkscoördinatieregeling van toepassing is? Over het sloopfonds verwijst de ChristenUnie naar haar voorstel in de vorige commissie om voeding van dat fonds als voorwaarde voor de vergunning te stellen: dat is dus vrij eenvoudig te realiseren.

LEF! heeft in eerste termijn vooral geluisterd en geobserveerd hoe de wethouder zich als een projectleider manifesteert en de raad probeert te overtuigen. Dat mag zijn rol zijn, de politiek kent ook grenzen qua medeverantwoordelijkheid en die keuzes zijn persoonlijk. 28 juni wordt de dag der waarheid. LEF! doet bij de raad een beroep op de politieke moraal: kiest zij voor het pluche of het principe? Met hun stemgedrag op 28 juni kan men tonen wat verkiezingsbeloften waard zijn.

VVD hoorde de wethouder naar de plan-m.e.r. verwijzen op de vraag naar het aantal gehinderden in relatie tot meer windmolens aan de Pottendijk. Maar de plan-m.e.r. gaat nog uit van de oude situatie, die door Heli Holland is opgerekt – ook qua aantal gehinderden. In het raadsbesluit van november 2015 staan in punt 1 en 2 de voorwaarden waaraan initiatiefnemers moeten voldoen. Toen is punt 3 per amendement toegevoegd om hen de mogelijkheid te geven om een variant op de onder punt 1 genoemde compensatie én participatieplan in te dienen. Daarbij mag men afwijken van de uitgangspunten onder punt 2, mits ook een volledig ingevuld compensatie- en participatieplan is uitgebracht als bedoeld onder punt 1. Opmerkelijk dat het college in zijn uitvraag dus afwijkt van een genomen raadsbesluit: waarom is dat?

DOP heeft enkele partijen om vervolgonderzoeken horen vragen. Zijn die nog voor 28 juni uit te voeren en te bestuderen door de raad? Er zijn ook nog veel losse eindjes en onduidelijkheden: de DOP vraagt zich serieus af hoe de raad op 28 juni tot een zorgvuldig afgewogen besluit kan komen.

D66 weet dat de DOP vanaf het begin heel duidelijk tegen windenergie is – dat is haar goed recht. Heel veel punten staan nu ter discussie: heeft de DOP een mening over bijvoorbeeld de Gedragscode en het Sunoil- en tuindersinitiatief? Of is die fractie gewoon tegen en heeft zij verder geen mening?

Volgens **DOP** heeft het weinig zin. Als die 95,5 MW wordt omgezet in zonneakkers, dan heeft de raad de DOP aan haar zijde. Maar principieel niet als het windmolens zijn.

D66 heeft in eerste termijn het belang van verduurzaming benadrukt. Zonder windenergie is de gestelde CO₂-reductie onmogelijk te realiseren. D66 juicht alle alternatieve energie-initiatieven toe, ook windmolens. Dit sluit ook aan bij ‘minder van de overheid, meer van de samenleving’. Ook heeft D66 getracht het betoog van EOP De Monden daarin te verwerken. Daarom wil de fractie de Sunoil- en tuindersplannen serieus bekijken. Om de Structuurvisie toch vast te stellen zijn suggesties aangereikt; de concrete voorstellen volgen op 28 juni. Meer megawatts in andere gebieden moet aan de opgave-Pottendijk worden toegevoegd: volgens D66 kan het aantal daar variëren van 10 tot 15 molens van 3 MW, temeer daar de bewoners aan de Zwartembergerweg onder voorwaarden de restopgave willen nemen. De oproep van het Comité Democratie en Energie aan de raad ziet D66 vooral als appèl aan Wakker Emmen. De fractie kan zich vinden in de brief van de inwoners van Oranjedorp: waarom hebben de initiatiefnemers van Sunoil zo laat hun plan gepresenteerd? Zij moesten dus ook lang wachten op de reactie op hun zienswijze. D66 betreurt het dat initiatieven van mensen zonder grondposities niet serieus zijn meegewogen en sluit zich aan bij het VVD-betoog over de uitvraag, die wel degelijk afwijkt van het raadsbesluit. Voor het vervolgproces wijst de fractie daarom op zorgvuldigheid in de communicatie, zeker als de gemeente Emmen zegt bewonersinitiatieven serieus te willen nemen.

CDA heeft er bewondering voor dat LEF! kan dromen, maar de politiek moet ook reëel zijn en dan is dit raadsbesluit op basis van inhoudelijke argumentatie noodzakelijk. De suggestie van D66 over het Emmtecrein is interessant maar kan geen deel uitmaken van de Structuurvisie. Het CDA weet ook niet of het bedoeling is om voor extra windmolens te zorgen en men is dus benieuwd naar de uitwerking van D66. De fractie ziet met belangstelling de additionele deskundigenanalyse tegemoet. **LEF!** ziet de uitspraak van het CDA als compliment. Maar als de gemeente niet was begonnen te dromen over een nieuw dierenpark, theater of centrumplein, was zij nooit ergens gekomen. Het CDA moet bedenken dat het meervoud van ‘lef’ ‘leven’ is.

VVD hoort het CDA verantwoordelijkheid nemen. Maar bij het tuindersinitiatief verwees die fractie naar het college voor een reactie. Waarom spreekt zij deze avond haar keuze niet uit?

CDA doet dat nu niet. De fractie gaat zich daar uiteraard over beraden en zal op 28 juni met haar uitsluitsel komen.

PvdA heeft vanaf het begin de regie willen houden in het proces en vindt een haalbare Structuurvisie van belang waarbij ontwikkelaars en omwonenden in het gebiedsproces tot elkaar komen.

VVD vraagt of de PvdA dit alles overziend een haalbare Structuurvisie acht.

PvdA heeft nog niet alle informatie voorhanden om daar nu uitsluitsel over te kunnen geven.

Wakker Emmen deelt de mening van het CDA dat het Emmtec-initiatief niet meer binnen deze Structuurvisie past, omdat het niet mogelijk is een deel van het proces over te doen. Deze ochtend kwam een brief binnen van de heer Daalder met interessante punten; het is kort dag, maar kan de wethouder nog kijken of dit nog mogelijkheden voor de omwonenden biedt? De brief van de tuinders spreekt ineens van meer draagvlak. Alle vier initiatiefnemers kiezen voor het tuindersinitiatief, terwijl die niet het meeste bieden voor de omwonenden. Weet de VVD waarom men niet voor een van de andere initiatieven kiest, dat veel meer over heeft voor het gebied?

VVD kan die vraag niet beantwoorden. Zij kan niet beoordelen hoe iemand anders tot die keuze is gekomen. Die afweging is in dat gebied zelf gemaakt en er zijn handtekening onder gezet.

Reactie college

Wethouder Van der Weide zal de vraag over de brief van de Rijksvastgoeddienst meenemen in de schriftelijk vóór 28 juni te beantwoorden vragen. GroenLinks refereert aan de grondposities van Raedthuys, maar dat heeft te maken met marktwerking, ondernemersrisico en afspraken. Daar kan de gemeente zich niet in mengen. In gebiedsproces deel II is ook expliciet gezegd dat grondposities

geen rol mochten spelen in de definitieve locatieaanwijzing: die aanbeveling is opgevolgd door bij de keuze uit te gaan van minimale hinder. De voorwaarden voor de zoekgebieden in het Regieplan bieden geen ruimte in de nabijheid van het Emmterrein, dus het is geen onwil van het college.

D66 vraagt of Sunoil op steun van B&W kan rekenen als de provincie wil meewerken?

Wethouder Van der Weide zegt dat van 5 naar 3 windmolens terugmoeten het probleem niet is, maar dat de voorwaarden van het Regieplan wezenlijk moeten veranderen om in dat geval ruimte te bieden. Bovendien is het maar de vraag of de externe veiligheid of milieuruimte dan niet in het geding is. Over de brief van De Monden: de Rijkscoördinatieregeling is niet van toepassing omdat de opgave 95,5 MW is. Ingevolge de Elektriciteitswet is de provincie bevoegd gezag, maar heeft de gemeente Emmen de regie gekregen om daar zelf invulling aan te geven. In verband met Heli Holland zijn snippers van zoekgebied Pottendijk afgevallen: deze zijn niet de meest logische om te ontwikkelen en leiden tot relatief veel gehinderden. Heli Holland kost ruimte, niettemin blijft de optimale invulling in de overblijvende ruimte volgens de plan-m.e.r. mogelijk – ook bij 17-19 molens – en wel met ten hoogste 39 gehinderden in de straal van 500-1.100 meter. De VVD verwijst naar het compensatie- en participatiedeel in de uitvraag. De heer Van der Weide zal nagaan in hoeverre dat ingevuld is in variant 1 en dit schriftelijk beantwoorden. De afwijkingmogelijkheid op 149 meter en 16 jaar zit besloten in de uitvraag. Wethouder Van der Weide heeft de brief van de heer Daalder niet kunnen lezen. Als Wakker Emmen aanleiding ziet om daarover goede voorstellen te doen, dan ziet het college die graag tegemoet. Alleen mondeling passages uit die brief citeren vindt de heer Van der Weide op dit moment wat te vrijblijvend.

Wakker Emmen zal dan met die voorstellen komen op 28 juni.

Voorzitter H.A. Bos concludeert dat dit raadsvoorstel als B-stuk naar de extra raadsvergadering van 28 juni gaat.

6. Sluiting

Voorzitter H.A. Bos sluit de vergadering om 22.39 uur onder dankzegging.